

EISENPAKKET 50ste VROUWENDAG 2021

In het eisenpakket bij deze 50ste editie van de Vrouwendag staat zorgzaamheid centraal: zorg voor elkaar, voor de samenleving, voor de planeet.

Al vijftig jaar pleit het feminisme voor evenwicht tussen productieve arbeid en reproductieve of zorgarbeid. Een herwaardering van reproductieve arbeid is cruciaal om

- tot een samenleving te komen waarin mannen en vrouwen (v/m/x) tijd en ruimte hebben voor betaald werk en voor de zorg voor anderen.
- tot een samenleving te komen waarin zorgberoepen de waardering krijgen die ze verdienen.

Maar ons pleidooi gaat verder. Een wereld waarin alleen productieve arbeid telt, is per definitie een wereld zonder aandacht voor toekomstige generaties en voor leefmilieu en klimaat. In zo'n wereld dreigt de zorg om het 'hoe' van die productieve arbeid in de marge te verdwijnen, net als principes als solidariteit en herverdeling. Om al die redenen plaatsen we zorg centraal.

1. BRUTO NATIONAAL WELZIJN

Furia pleit voor een beleid dat focust op het algemene welzijn in plaats van op economische groei of consumptie.

- › **Er is nood aan een integrale welzijnsbegroting**, een begroting die algemeen welzijn als uitgangspunt neemt voor alle beleidsdomeinen. Verschillende internationale denktanks, waaronder de **New Economics Foundation**, werkten daar al een kader van indicatoren voor uit.
- › **Daarnaast pleit Furia voor een welzijnstoets van alle beleidsinitiatieven** die op Vlaams, Brussels en federaal niveau worden voorbereid, zodat ook de inhoudelijke beleidsplanning het welzijn van burgers voorop stelt.

2. COLLECTIEVE ARBEIDSDUURVERKORTING MET BEHOUD VAN LOON

Een beter algemeen welzijn kan niet zonder het huidige arbeidsregime in vraag te stellen. Op de feministische agenda staat als sinds de jaren 1970 collectieve arbeidsduurvermindering.

Een kortere werkweek voor iedereen leidt tot een evenwichtige verdeling van betaald en onbetaald werk tussen vrouwen en mannen (v/m/x) en spreidt de beschikbare jobs over meer mensen. Dat is een emanciperend systeem, anders dan het huidige. Nu moeten vrouwen de moeilijke combinatie van arbeid en gezin zien op te lossen via deeltijds werk en allerlei verlostelsels. Hun inkomensverlies is navenant, zowel tijdens hun loopbaan als erna.

- › **Furia blijft pleiten voor collectieve arbeidsduurvermindering met behoud van loon.** We herdefiniëren het idee van een voltijdse job: niet langer 36, 38 of 40 uur per week, maar bijvoorbeeld 30 of 32 uur. Zo kunnen vrouwen en mannen (m/v/x) hun betaald werk combineren met de zorg voor kinderen of anderen in hun omgeving, zonder aan financiële zelfstandigheid in te boeten. Tegelijk krijgt onbetaalde zorgarbeid de erkenning die ze verdient.
- › **Furia is tegen de federale plannen om vierdaagse werkweken met langere werkdagen mogelijk te maken.** Langere werkdagen zijn geen haalbare kaart voor de meeste mensen die naast hun werk ook nog zorgtaken opnemen. Zorgende werknemers (nog steeds veelal vrouwen) hebben vooral nood aan kortere werkdagen en minder werkuren.

3. SOCIALE ZEKERHEID

Ons sociale zekerheidsstelsel is een bijzonder kostbaar goed. Het is een manier om voor elkaar te zorgen, ook over generaties heen, en om welstand te herverdelen. Iedereen maakt gebruik van deze solidariteit: bij een doktersbezoek of ziekenhuisopname, bij arbeidsongeschiktheid, tijdens geboorte- en zorgverloven, in geval van werkloosheid, eens op pensioen... De sociale zekerheid financierde ook de tijdelijke werkloosheid tijdens de Covid-19-crisis.

Furia koestert ons sociale zekerheidssysteem en verzet zich tegen de afbraak ervan, maar vraagt ook om een meer gelijk systeem voor vrouwen en mannen (v/x/m).

Furia wil vooral extra aandacht voor de meest kwetsbaren, een groep waarin alleenstaande vrouwen (v/x) en zeker alleenstaande moeders oververtegenwoordigd zijn. Vrouwen zijn immers meer afhankelijk van het inkomen van gezinsgenoten dan mannen, om zich te beschermen tegen armoede. Individueel lopen ze dus een hoger armoederisico dan mannen.

- › **Furia pleit voor een verplicht geboorteverlof met loonbehoud.** Furia vindt zo'n verplicht verlof cruciaal voor een meer gelijke verdeling van zorgarbeid onder alle ouders (vaders, mee-ouders, adoptie- en pleegouders), vanaf het prille levensbegin. Zo'n verplichting kan voor ons wel enkel doorgevoerd worden als het oorspronkelijke loon tijdens het verlof behouden blijft. Voor sommige ouders is het loonverlies in dit verlostelsel nu zo groot dat zij het niet volledig (kunnen) opnemen.

- › **Furia vindt het cruciaal dat een hertekening van het pensioenstelsel rekening houdt met de specifieke situatie van vrouwen. De huidige gender-ongelijkheden moeten actief weggewerkt worden.**

Vrouwen werken vaker deeltijds of onderbreken hun loopbaan om cruciale zorgarbeid te verrichten. In combinatie met de lage lonen in 'vrouwensectoren' leidt dat tot een grote pensioenkloof t.o.v. mannen (zo'n 30%) en tot veel pensioenen onder de armoedegrens. Een hervormd stelsel moet ook rusten op een sterke eerste pijler: de tweede, derde en vierde pijler zijn sectorafhankelijk of houden een privatisering in, wat vrouwen nog meer benadeelt.
- › **Furia wil de afschaffing van de strakkere controles op personen met een IGO-toelage.**

Vrouwen maken 65% uit van de groep die recht heeft op de Inkomens Garantie voor Ouderen (IGO), een minimum-vangnet voor wie geen adequaat pensioen kon opbouwen. De in 2019 ingevoerde strakkere controles op aanwezigheid op de hoofdverblijfplaats wegen hard op de bewegingsvrijheid van deze kwetsbare groep. Ze moeten opgeheven worden.
- › **Furia vraagt met het Netwerk tegen Armoede dat het leefloon niet gekoppeld wordt aan allerlei extra voorwaarden en controles, zoals het Geïndividualiseerd Project Maatschappelijke Integratie.**

Een menswaardig inkomen is een basisvoorwaarde om andere kwesties te kunnen aanpakken. Extra voorwaarden, zo blijkt uit onderzoek van BAPN, werken eerder uitsluitend dan versterkend. Alleenstaande moeders zijn sterk oververtegenwoordigd in de groep burgers die beroep doet op een leefloon.
- › **Furia pleit voor verdere versterking van de welvaartsenveloppe, die ervoor zorgt dat uitkeringen gelijke tred houden met het welvaartsniveau.**

Met deze versterking kunnen mensen met een uitkering blijven voorzien in hun levensbehoeften. Tegelijk moeten de huidige correctiemechanismen behouden blijven: zij zorgen er bijvoorbeeld voor dat alleenstaande ouders een hogere uitkering ontvangen.
- › **Furia benadrukt dat vervangingsuitkeringen een individueel recht zijn: ze mogen niet afhankelijk zijn van een relatie of van samenwonen.**

Vrouwen zijn oververtegenwoordigd in het statuut van samenwonende, waardoor ze bijvoorbeeld een lagere werkloosheidsvergoeding krijgen. Dat maakt elke vorm van financiële zelfstandigheid onmogelijk en beperkt hen in hun autonomie.

4. KINDEROPVANG

De kinderopvang is een levensbelangrijke belangrijke sector. Mochten alle crèches de deuren sluiten, zou de wereld spreekwoordelijk stoppen met draaien. De Covid-19 pandemie heeft het belang van kinderopvang en (kleuter-)onderwijs andermaal aangetoond: betaald werken én tegelijk kwaliteitsvol voor een jong kind zorgen is onmogelijk te combineren. Vrouwelijk crèche personeel levert dus niet alleen zwaar, maar ook cruciaal werk. Toch verdienen zij het minste van alle essentiële werknemers. Ook het werknemersstatuut voor onthaalouders is nog geen verworvenheid.

- › **Furia vraagt om het loon van crèche personeel te verhogen.** Hun gemiddelde bruto maandloon bedraagt slechts 2.317 EUR per maand. Die onderwaardering van hun essentiële werk draagt niet bij tot de aantrekkelijkheid van het beroep. Nochtans is er in crèches een nijpend personeelstekort.
- › **Furia vraagt een verankerd werknemersstatuut voor onthaalouders en een verdere verbetering van hun loon- en arbeidsvoorwaarden.** Elke onthaalouder heeft recht op

een voldoende aantrekkelijk vast inkomen, dat niet volledig afhangt van het aantal kindjes dat wordt opgevangen. Ook heeft elke onthaalouder recht op volwaardige sociale bescherming.

- › **Furia vraagt met klem om het aantal kinderen per begeleider minstens te verlagen naar 6, en liefst naar 4.** Momenteel is de Belgische kinderopvang triest Europees recordhouder met een ratio van 9 kinderen per begeleider. Het is onmogelijk om kwaliteitsvol voor 9 jonge kinderen te zorgen. Bovendien is dat uitputtend voor de begeleiders.
- › **Furia vraagt om het aantal kinderen per kleuterleerkracht te herzien.** Ook kleuterleerkrachten (vaak kleuterjuffen) staan vaak alleen voor grote klassen, terwijl net die jonge kinderen nog veel begeleiding nodig hebben en hun emoties nog niet zelf kunnen reguleren. Furia vraagt om ook die aantallen tegen het licht te houden. Meer aandacht in de klas is beter voor de ontwikkeling van kinderen én voor het welzijn van de kleuterleerkrachten.

5. TEGEN PRIVATISERING IN DE ZORG

Steeds vaker doet de overheid beroep op private spelers in de zorg, wat onvermijdelijk betekent dat winstdenken doordringt in een sector die daar net vrij van moet zijn. Winststreven gaat automatisch ten koste van kwaliteit en/of betaalbaarheid. Veelzeggend is de situatie in de woonzorgcentra, waar de prijzen voor bewoners onaanvaardbaar hoog zijn omdat grote beursgenoteerde vastgoedbedrijven de gebouwen in handen hebben.

- › Furia roept de Vlaamse parlementsleden op om het voorliggende **decreet over de inbreng van privékapitaal in de zorg niet aan te nemen** en eist dat Vlaanderen zijn **zorg als een bij uitstek publieke zaak** organiseert.
- › De **privatisering van de ouderenzorg moet teruggedrongen** worden, en mag ook elders geen voet aan de grond krijgen.

6. ABORTUS

In april 1990 werd abortus in België gedeeltelijk gelegaliseerd. Een domper op deze overwinning is al 30 jaar de strakke termijn waarbinnen een abortus mogelijk is. Jaarlijks trekken gemiddeld 500 Belgische vrouwen naar Nederland omdat zij te laat zijn voor een legale abortus in eigen land. Bovendien blijft er een taboesfeer rond abortus hangen. Furia pleit dan ook in de eerste plaats voor de normalisering en volledige decriminalisering van abortus.

- › **Er is nood aan doorgedreven, laagdrempelige voorlichting over anticonceptie voor vrouwen en mannen (v/m/x)** in scholen en daarbuiten, inclusief informatie over abortus.
- › **Furia pleit voor het optrekken van de abortustermijn van 12 weken naar 18 weken.**
- › **Furia pleit voor de afschaffing van de verplichte bedenktijd van 6 dagen.** Veel vrouwen ervaren de huidige wachttijd als een psychologische lijdensweg, omdat zij al diep over hun beslissing hebben nagedacht vóór ze een abortuscentrum contacteren.

7. UITBESTEDING HUISHOUDELIJKE & ZORGTAKEN

Er gaapt een grote inkomenskloof tussen wie zorg biedt aan huishoudens en wie deze zorg kan inkopen. De vraag 'Wie poetst het huis van de poetsvrouw' (Vrouwendag 2007) is nog steeds actueel. Een constante in de uitbesteding van huishoudelijke arbeid is de ondermaatse omkadering van de werknemers, die voor het overgrote deel vrouwen zijn. Ook zien we een oververtegenwoordiging van vrouwen van kleur. Omdat er geen waardering is voor dit werk, zijn er nauwelijks statuten of controles op de arbeidsomstandigheden.

- › **Furia wil een dringende opwaardering van de vele soorten zorg- en huishoudelijke arbeid, wat zich onder meer moet vertalen in sterke werknemersstatuten.**

DIENTENCHEQUES

Dienstencheque-werknemers zijn bijna uitsluitend vrouwen (98%). Bijna 50% is van buitenlandse origine (16,8 % van niet-Europese origine). Zo'n 30% is ouder dan 50: een hoog cijfer voor een fysiek zwaar beroep. Deze vrouwen werken massaal deeltijds (90%), waarvan 40% in een kleine deeltijdse baan van 0,5 VTE of minder. Vier op de tien werkt bij 11 tot 15 klanten per maand, met dus veel verplaatsingstijd die slecht wordt vergoed. Weinig verrassend bleek uit een recente bevraging van het ACV dat het armoederisico bij dienstencheque-werknemers blijft stijgen. Maar liefst 90% van de alleenstaande huishoudhulpen heeft moeite om rond te komen.

De Vlaamse overheid verhoogde recent de nettoprijs voor wie hulp inkoopt via dienstencheques. Door het verlagen van de fiscale aftrekbaarheid (van 30% naar 20%) ging die uurprijs van 6,3 € naar 7,20 €. Deze prijsstijging komt evenwel niet de werknemers ten goede, maar alleen de overheid. Het minimale brutoloon in de sector van de dienstencheques ligt nu op 11,58 € per uur, zo'n 2 € lager dan in de schoonmaaksector (poetsen in bedrijven enz.). Ook qua statuut en werkomstandigheden valt er nog heel wat te verbeteren.

- › **Furia vraagt om het minimumloon in de sector van de dienstencheques op te trekken.**
- › **Furia pleit voor een betere monitoring van de arbeidsomstandigheden van poetshulpen.**
- › **Furia ijvert voor een vergoeding van de tijd die poetshulpen investeren om zich van adres A naar adres B te verplaatsen.**
- › **Furia wil dat de dienstenchequesector van overheidswege verplicht wordt om de afspraken inzake melding en monitoring van discriminatie na te komen.**

HUISPERSONEEL

Met minstens 140.000 werknemers vormen huishoudelijke werkers een van de snelst groeiende groepen op de arbeidsmarkt. Tegelijk blijven ze zowat de meest kwetsbare groep, met de laagste lonen en de zwaarste arbeidsomstandigheden. In een recente bevraging gaf bijna de helft van de huishoudhulpen aan dat ze geregeld doktersbezoek of de aankoop van medicijnen uitstellen; alleenstaanden stellen het nog slechter.

Bij huispersoneel zijn negentiende-eeuwse toestanden geen uitzondering meer: het overgrote deel van (jonge) vrouwen moet quasi 24u op 24u paraat staan, overgeleverd aan de grillen van hun werkgever. Door de stijgende vraag naar zorgarbeid ontstaan zelfs heuse internationale zorgketens, *global care chains*, waarbij vrouwen van elders gerekruteerd worden voor (goedkoop) huishoudelijk werk en oppas en zorg voor kinderen, ouderen en zieken. Helaas vertaalt die nood zich niet in meer correcte verloningen en dito

werkomstandigheden, noch in de nodige wettelijke verblijfsdocumenten. Heel wat vrouwen die dag in dag uit bij mensen thuis gaan werken, beschikken niet eens over geldige papieren. Daardoor kunnen ze bij misbruik, uitbuiting of geweld zelfs geen juridische stappen ondernemen.

- › **Furia eist de invoering van een volwaardig (wettelijk) statuut voor dienstboden en huispersoneel**, met toepassing van arbeidswetgeving en sociale bescherming.
- › **Furia eist samen met de Liga van Huispersoneel de gelijke toegang tot aangepaste zorg, preventiecentra seksueel geweld en vluchthuizen.** Huishoudelijke werkers en vooral huispersoneel werken in bijzonder onveilige omstandigheden, gezien hun werk in de privé-omgeving van de werkgever. Zeker gezien de stijgende vraag naar ouderenzorg en ziekenzorg aan huis, nog versterkt door covid, is er een opvallende stijging van seksuele aanranding en geweld op huispersoneel.
- › **Furia pleit voor extra budgetten om huispersoneel maximaal te informeren over hun rechten**, in het bijzonder huispersoneel zonder geldige papieren of met een onzekere verblijfsvergunning.
- › **Furia vraagt meer sensibiliseringscampagnes om potentiële werkgevers van huishoudelijk personeel extra waakzaam te maken voor gevallen van mensenhandel.**

8. WONEN

Een woning bezitten is in Vlaanderen nog steeds de norm. Het wordt ook fiscaal bevoordeeld ten opzichte van huren. De voorbije jaren nam de druk op de huizenmarkt sterk toe, onder meer door de inmenging van investeerders. Voor een groeiende groep in de samenleving, singles en eenoudergezinnen voorop, is kopen geen optie meer. Huurders hebben het nog moeilijker: er zijn te weinig huurwoningen in Vlaanderen, en in het goedkopere segment zijn ze zelden kwalitatief. Door de stijgende prijzen kan de huur oplopen tot meer dan de helft van het gezinsbudget. Betaalbare huur- of koopwoningen liggen steeds verder weg van de plaatsen waar werk is, wat vooral de vele huurders in jobs met flexibele uren en shiften benadeelt.

De Vlaamse overheid moet een structureel woonbeleid opzetten, dat vertrekt van het fundamentele mensenrecht op een leefbare woning en regulerend optreedt op de private huurmarkt. Zo'n proactief beleid moet zich richten op duurzame en sociale woonvoorzieningen, met aandacht voor collectieve woonvormen.

- › **Furia pleit voor meer investeringen en fiscale voordelen voor huurders**, gekoppeld aan een herziening van de maatregelen ter ondersteuning van kopen.
- › **Furia eist dat de wachtlijsten voor een sociale woning weggewerkt worden**, door op korte termijn werk te maken van renovatie en bouw van sociale woningen, met een verplichte inzet van lokale besturen. Tijdens de overgangperiode moeten extra huursubsidies maximaal tussenkomen in al te hoge huurprijzen op de private huurmarkt.
- › **Furia eist een consequent en doorgedreven optreden tegen discriminatie op de huurmarkt**, in het bijzonder van kwetsbare groepen zoals mensen met migratieachtergrond, alleenstaande ouders, werklozen, mensen met een leefloon en een laag inkomen.
- › **Furia wil de stijgende energieprijzen beteugeld zien, plus een gegarandeerde minimumvoorziening qua energie** om wonen, leven en werken mogelijk te maken (en niet enkel overleven).

- › **Furia pleit voor het opheffen van maatregelen die het onmogelijk maken om onder één dak samen te leven** (bv. omdat vervangingsuitkeringen zakken en mensen in een afhankelijke positie belanden ten opzichte van hun partner).

9. HOOFDDOEKVERBOD

Furia pleit voor het recht van elke vrouw (v/x) om te beslissen of ze wel of niet een hoofddoek draagt. Die keuze mag haar onderwijs- of tewerkstellingskansen niet beïnvloeden. Daarom verzet Furia zich al vele jaren tegen hoofddoekverboden in het onderwijs en voor publieke loketfuncties.

- › **Furia eist dat bestaande verboden op het dragen van ‘religieuze kentekens’ (de facto de hoofddoek) ongedaan worden gemaakt.**
- › **Furia wil dat overheden van alle niveaus een visie uitwerken op inclusieve neutraliteit.**

10. GENDERGERELATEERD GEWELD

Gendergerelateerd geweld is de voorbije decennia een beetje meer bespreekbaar geworden. Toch heeft dat nauwelijks iets veranderd aan de hoge cijfers van geweld. Denk aan de vele meldingen van intrafamiliaal geweld tijdens de lockdown, de recente verkrachtingen in het uitgaansleven, alle #MeToo-getuigenissen... Furia pleit voor een aanpak die zich richt op zowel preventie, slachtofferzorg (via de geplande uitbreiding van het aantal gespecialiseerde zorgcentra) als op begeleiding van daders.

- › **Furia roept de Vlaamse en federale regeringen uitdrukkelijk op om alles in het werk te stellen voor een vlotte goedkeuring van het Nationaal Actieplan (NAP) ter bestrijding van gendergerelateerd geweld.**
- › **Furia vraagt om de bereikbaarheid van 1712 te verruimen naar de avonden en de weekends.** 1712 is momenteel enkel telefonisch bereikbaar tijdens de kantooruren. Veel geweld vindt nochtans ‘s avonds plaats, op een feestdag of in het weekend. Mensen met een (dringende) vraag over geweld zouden op elk uur van de dag moeten kunnen bellen.
- › **Furia pleit voor de reële toepassing van een tijdelijk huisverbod voor plegers van huiselijk geweld.** Ook al kunnen de parketten van de verschillende gerechtelijke arrondissementenvalt sinds een aantal jaar gebruik maken van dit verbod, toch maken ze er nog te weinig gebruik van.
- › **Furia vraagt om veel meer in te zetten op daderhulpverlening.** Onder plegers zijn namelijk veel recidivisten. Het is van cruciaal belang dat zij gepaste begeleiding krijgen en effectief worden opgevolgd om een herhaling van hun geweld te voorkomen. Furia roept op om de beschikbare expertise te bundelen en meer middelen ter beschikking te stellen van organisaties die met plegers van geweld werken.

11. LEEFMILIEU & KLIMAAT

De aandacht voor reproductieve arbeid binnen de feministische beweging impliceert ook zorg voor de planeet en aandacht voor duurzaamheid. Steeds meer economische groei, ongeacht de maatschappelijke en ecologische kost, leidt tot roofbouw op grondstoffen en ecosystemen. De verontrustende klimaatverandering die daar het resultaat van is, wordt

nog steeds te weinig doortastend aangepakt. Voor Furia is het cruciaal dat sociale en ecologische rechtvaardigheid in de klimaatplannen hand in hand gaan.

- > **Furia pleit voor doortastende klimaatmaatregelen, geënt op het Akkoord van Parijs, die niet enkel gericht zijn op de burger, maar vooral op het bedrijfsleven en de overheden.** De sterkste schouders moeten de zwaarste lasten van de broodnodige transitie dragen. Maatregelen voor burgers moeten gepaard gaan met inkomensafhankelijke steun-maatregelen. Door de stijgende gasprijzen is het voor veel gezinnen nu al niet evident om de verwarming op te zetten in de wintermaanden, laat staan een nieuwe installatie te bekostigen. Voor nog meer gezinnen is kwaliteitsvol wonen onbetaalbaar. Een renovatieplicht zonder toereikende steunmaatregelen zal de woningnood enkel vergroten.
- > **De overheid moet meer investeren in openbaar vervoer.** Goedkoper wonen betekent vaak meer afgelegen wonen, terwijl net in die gebieden het openbaar vervoer wordt afgebouwd.
- > **Furia vraagt om een andere economie waarin een duurzame omgang met de planeet centraal staat.** Zoals de klimaatplannen momenteel vorm krijgen, blijven ze zelfs in hun ambitieuze versie louter aan symptoombestrijding doen. Er is nood aan een ander economisch model, dat zich primair richt op het welzijn van burgers binnen de planetaire grenzen.

Meryem KANMAZ
Furia.mkanmaz@amazone.be
0476 980 618

www.Furiavzw.be
furia@amazone.be

Visietekst 50. Vrouwendag

**Vijftig jaar strijd.
Een feministische agenda
voor de toekomst**